

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kényszerű visszahívásán
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar dal ünnepe.

Országos ünnepre gyűltek össze e héten Kecskemét városába a magyar dalosok, hol háromezer magyar dalár több, mint ötven magyar művészi egyesület részvételével a XVIII-ik országos dalünnepet tartják meg. Érdekes az esemény, érdekes annak kerete a nagy magyar város, ahol virágzik a mezőgazdaság, szorgosan, eredménynyel dolgozik az ipar s élénk a kereskedelem s a gazdasági élet lüktető hullámverése mellett igaz szeretettel lakozik a magyar tudományok és a magyar művészetnek.

Az országos dalünnep a magyar dalos-egyesületek országos szövetségének a visszatérő, három évenként megismétlődő eseménye. Ez a szövetség nagy multra tekint vissza. Hajdani országos ünnepei a magyar társadalom és művészet rendezkedő és szervezkedő éveiben, a megelőző évtizedekben jegecedési pontjai voltak azoknak az elemeknek, a melyek az ország boldogulásában főpillérnek tartották az élénk igazi magyar művészeti életet s azt mint fejlesztésre képes televény földben, az erős magyar társadalomban kívánták elültetni.

Ma az országos dalünnep társadalmi jelentősége némileg meghanyatlott, mert

az az izgatott, különféle befolyások által ingadozóvá tett magyar társadalom veszedelmesen keresi a művészetet csak, mint élvezeti cikket és ezt nem találja meg a dalagesületekben, amelyek tulajdonképpen a társadalom önzetlen művészeti telepei. A dal az egyén bírása, a dalárda a társadalom hangszere s olyan ez a hangszer, amilyen maga a társadalom.

A magyar társadalom mai szerte-húzó, töredezett, egység nélkül szükölködő benső mivolta visszatükröződik abban, hogy igazi nagy, a társadalmat egybefoglaló hatása ma a magyar dalnak nincs. És ez nagy hézaga a magyar társadalomnak. A művelt nyugat nagy társadalmi egységeket tud teremteni s abban rejlik azoknak a nemzeteknek igazi ereje, hatalma. Mi erre képesek nem vagyunk. És ez a mi gyengeségünk. A minék egyik fő oka az, hogy a dalban még mindig nem tudtuk megkeresni azt a kapcsolatot, amely a társadalom különböző rétegeit összefoglalja.

Szeretünk a mi nagy és igen sokszor tulzolt nemzeti önértetünk rövidhatójából kicsinyléssel tekinteni a külföldre, hol igazán nagy erők születnek meg a dal összefoglaló, a társadalmi különbségeket kiegyenlítő hatalmából. Ott a dalárda

nemzeti szalon, ahol a vezető művelt középosztály találkozik kereső osztályok legkülönbözőbb elemeivel. — A honorációrok együtt vannak a gazdákkal, iparosokkal, kereskedőkkel; a társas érintkezést a dal fölmelegítő hatása bensővé teszi és az érintkezés eme pontján kiegyenlítődik a társadalmi különbség.

Erre volna nekünk szükségünk fokozottabb mértékben, mint aminőben ma éppen a dalos egyesületnek hatása következtében meg van. Nemzeti hibánk, hogy raffináltan keresünk és találjuk meg a választó vonalakat, a hasító ékeket, ne hogy valamiképp az erős és egységes magyar társadalom megszülethessék.

Ennek az erős és egységes magyar társadalomnak pedig a nemzeti dal hatalmas előmozdítója lenne s ha ez eddig kifejlődött volna, tizezrével vándorol a következő napokban a magyar az alföldre, megmutatván kifelé is a társadalmi erőt, ami benne rejlik.

Több jóakarát, több támogatás a dalos egyesületeknek. Kevesebb a gunyból, a lenezésből, a magyar társadalom és nemzet eme tüzhelyeinek s akkor bizonyára hatalom lesz nálunk is a dal.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A költő öröksége.

Irtá: Michel Provins.

(Vége.)

Jalinard: A sablonos recept! Nem akarja megérteni, milyen erkölcsi kényszer hatása alatt intéztem önhöz a kérelmet, régi jó barátságunkra támaszkodva.

Fretiére (aki az egész ügy iránt meglehetősen közönyt viseltek, miután Jalinard nem tartozik a »jövendő» kliensei közé): Ha éppen olyan nagyon követeli, ám legyen! Kíváit, ha, mint mondja, egészen komoly okai vannak!

Jalinard: Esküszöm rá!

Fretiére: Helyes! Nyujtzkodjék végig a pamlogon, hogy alaposan megvizsgálhassam.

*

Fretiére (egy negyed óra múlva, miután már Jalinard állapotát alaposan megvizsgálta): Még most is követeli a teljes és leplezetlen igazságot?

Jalinard (tekintve nagy lelki tusájá): A leghatározottabban!

Fretiére (szárazon): Akkor hát — tudja meg, hogy már alig egy éve marad...

Jalinard (rekedt hangon): Egy év? Csak egy év? Minden körülmények mellett?

Jalinard: Köszönöm! (Elsápad, megtántorodik.)

Fretiére: Minden körülmények mellett...

Fretiére (támogatja): Mégis jobb lett volna az igazságot elhallgatni.

Jalinard (erőt vesz magán): Nem, nem! Ez csak az első meglepetés kellemetlen hatása volt! Olyanforma, mintha az elítéltek kihirdetnék, hogy még hány óra válaszja el az akasztófától...

Fretiére: Beismerem hibámat. Az orvosnak kötelessége az ilyen oktan követeléseket határozottan megtagadni.

Jalinard: Ismétlem, hogy nagy jót tettem! Tapogassa meg az ütőeremet és látni fogja, milyen nyugodt vagyok! Sőt mondhatnám: boldog is. A bizonytalanság szülte kínos félelem most egészen megszűnt! Isten veletek gondok és küzdelmek! Vége lesz a siker után való hajszának, a lélekölő versengésnek! Mindennek... mindennek vége! Most már nyugodtan, téltenségben várhatom elmulásom pillanatát! Minden egyéb hiu, üres káprázat! Mélyseges, keserű guny rejlik e gondolatban és mégis edes, megnyugtató tudat!

Fretiére (önkéntelen részvétellel): Szegény barátom!

Jalinard: Ne szánjon, ne sajnáljon! Érzem, hogy béke költözött a lelkembe; az a sajátos melancholikus, őszies nyugalom, mely a természet minden alkotását átöleli, mikor az elmulás pillanata közelget...

Fretiére: És nem sajnál semmit a válás órájában?

Jalinard: Mit sajnáljak? Ezt a hitvány életet, mely még a gályarabságnál is nyomorultabb rám nézve? Hát volt nekem örömem, egy pillanatnyi boldogságom? A gyéren kinalkozó gyönyör, sőt a legártatlanabb érzelmi hullámvás sem volt egyéb számomra, mint egy »különös eset«, melyet hivatásomnál fogva megfigyelni, lélektanilag boncolni kötelességemnek tartottam, úgy hogy végre magam se voltam képes a valódi hatást a szuggertált érzelmektől megkülönböztetni! Most mindennek vége! Halálra vagyok ítélve — és ez olyan jól esik!... Olyan boldogító!...

(A szolgáló Murette jegyzőt jelenti be, akit a költő nem ismer és mégis fontos, személyes ügyben óhajt vele beszélni.)

A jegyző: Jalinard urhoz van szerencsém?

Jalinard: Szolgálatára, jegyző ur!

A jegyző: »A milliomosok bibliája« szerzője?

Jalinard (meglepetve): Én vagyok... de...

A jegyző: Örömteljes hírt hozok számára.

Iskolai idény

beáltával felhívom szives figyemét a m.t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő, női és gyermek kalap különlegességi üzletemre**, hol nagy választék áll a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Telefon 130.

Telefon 130.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyőkülönlegességi üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut. ::

A lázító Kristóffy. A Nap tegnap esti számában leplezi Kristóffy. Azt írja róla, hogy Kristóffy félmillió rőpiratot készített. A rőpiratokat a földmivelők között akarja Kristóffy szétosztani és pedig Szent István napján. Kristóffy a földmivelőket arra lázítja a rőpiratban, hogy a bekövetkező új választások alkalmával ne a koalíció embereit válasszák meg, hanem csak földmivelőket válasszanak. Az urakat válasszák meg az urak. A szenzáció leplezés óriási feltűnést keltett mindenfelé.

A belényesi vasut új menets sebessége.

A megerősített pálya. Tíz kilométer sebességfokozás.

A belényesi vasutnak oly sok mizériája van, hogy inkább mizéria az, mint vasut. Ha valaki vicinális mintaképet akar példának felhozni, azonnal odaállítja a belényesi görögkeleti exprest. Sok nevezetessége is van tényleg ennek a vasutnak. Ezen a pályán bizony a szegény vonat nagyon sokszor úgy ballag, sőt talán verejtékezik is, hogy az utasok szánalomból nem egyszer taszítani akarták a kocsiakat, s csak a kocsiak szétomlásának félelme tartotta őket vissza. Végre a sok keserű panasz elhatolt az illetékesek fülébe is és megmozdultak.

A vasut menetrendjének megváltoztatását ugyan nem tudták kivívni, de mégis értek el olyan dolgokat, melyek mindenesetre számottevők. A vicinális vasut ugyanis az államkezelése alatt áll. Amikor a vasut igazgatósága kérte az államtól, hogy a vasuti utvonalon a jelenleginél nagyobb gépeket járasson s így a vonatok sebességét fokozzák, az állam elutasította a kérelmet azzal az indoklással, hogy a vasut nem elég erős a nagyobb gépek közlekedésére.

A vasut igazgatósága nyomban hozzáfogott a pálya megerősítéséhez. Hosszu és költséges

munka után a pálya megerősítését most fejezték be. A talpfák mindenütt sűrűbben vannak s a töltés is igen sok helyen lett alapépítésekkel megerősítve.

A pálya megerősítéséről értesítették a kereskedelmi minisztert, aki augusztus hó 14-től kezdődőleg elrendelte, hogy a vasuton nagyobb mozdonyokkal bonyolítsák le a személyforgalmat. A belényesi vasuton augusztus 14 óta tényleg nagyobb mozdonyok járnak, még pedig fokozott sebességgel. *A jelenlegi sebesség 10 kilométerrel nagyobb az eddiginél.*

A fokozott sebesség meglepett mindenkit az első napon, sőt ez a meglepetés csaknem kellemetlenségekkel végződött, mert az utasok azt hitték, hogy a gépész saját jószántából ad nagyobb sebességet a vonatnak, amiből esetleg szerencsétlenség származhatik. Csak nagynehezen lehetett az utasokkal megértetni, hogy a sebesség nem lehet veszedelmes, mert a pálya meg van erősítve.

A régi kis gépek most már leszorultak a személyszállításról s a teherforgalom lebonyolítására lettek beosztva. A megerősített pályán mozgó nagy gépekkel még nagyobb sebességgel is lehetne haladni, ezt azonban nem engedi meg a nagy teherforgalom. Azon a pályán ugyanis oly nagymennyiségű teherátut szállítanak sűrű közlekedéssel, hogy a mostaninál nagyobb sebességet a személyszállításnál csakis egy második vágány felépítésével lehetne elérni.

A mostani vívmány egyelőre elég, azonban nem jelenti azt, hogy a görögkeleti expressz most már nem hagy maga után kívánalmakat, mert a legközelebbi kívánalom, amit a közönség nagyon is vár, az állomásokon való időrablás megrövidítése, a mostani kényelmetlen menetrend megváltoztatása és egy új vonat indítása, amit remélhetőleg rövid időn belül teljesíteni fognak.

Bánffy és a bankcsoport. A M. H. a következőket írja:

„Justh Gyula a képviselőház elnöke, aki átutazóban tartózkodott Budapesten, értesüléssünk szerint, ma délelőtt báró Bánffy Dezsővel tanácskozott. A tanácskozás, előzetes megállapodáson, a képviselőházban történt. A két politikus beszélgetése igen hosszú ideig tartott. A konferencia a politikai helyzetnek szólt. A mai megbeszéléseknek alighanem nyomuk lesz majd azon a felvonuláson, amelyet Justh, Holló és Batthyányi most vasárnap Szegeden a népgyűlésen rendeznek. Báró Bánffy Dezső — hír szerint — a Holló-csoporttal való együttműködés lehetőségének módjait keresi.”

Mi még kiegészíthetjük ezt az értesülést azzal, hogy ez az új-liberális koncentráció Eötvös Károly terve szerint készül.

Hadapródok felavatása.

Fényes, nagyszámu közönség jelenlétében folyt le a hadapródiskolában a zászlóssá avatás. Jelen voltak a végzett negyedéveseken kívül a végzett harmad éves növendékek és a 4-honvéd gyalogezred százada Somogyi Aladár vezetése alatt az ezred zászlajával. Miután Grünzweig Arthur altábornagy kíséretével megérkezett, kezdetét vette az ünnepély. Először Kozáry Gyula egyházi tanár lépett elő s a következő lendületes, erősen magyar és hazafias szellemű, magyar szárnyalású beszédet intézett azokhoz, kiket négy éven keresztül atyai gondoskodással és szeretettel vezetett:

Kozáry beszéde.

A mérhetetlen szemhatáru és éles világlátásu bihari Altöldön — igazi magyar légkörben merengtem a Kun halmokon. A magyar költői génusz fajlelke rajzott körül. Együtt áimodtam a költővel daliás időkrol, daliás idők csodás lovagjairól.

„Szép Ázsiának földjén a szittya nagy sikon Büszkén miként a párdac, mint sólyom szabadon A zugó Don tövében egy hősnép lakott.” (Garay.)

A tegnap elhunyt durgazdag filantrop, Beaugelard ur végrendeletének végrehajtója vagyok. A megboldogult uagrabecsülte az ön világhírű művét és miután meggyőződése az volt, hogy ön egy véletlenül nyert örökséget csakis nemmes célokra használna fel, egy milliót hagyott önnek elismerése jeléül.

Jalinard (ájduldozva): Egy milliót? . . .

A jegyző: Az összeg bármikor rendelkezésre áll. Sziveskedjék érte irodámba elfáradni!

Jalinard (dadogva): Hogyan? . . . már holnap?

A jegyző: Ha úgy tetszik . . . már holnap is! (Bucsuzkodva): Engedje meg, hogy szívből üdvözölhessem fényes tehetsége sikerének alkalmával, mely tehetséget én épp oly nagyra becsülöm, mint számos tisztelői! — — —

Jalinard (miután a jegyzőt az ajtóig kísérté, Fretiére felé rohan): Irgalmas Isten! Egy millió? . . . Azt hiszem, álmodom csak! Megnyílik számomra minden gyönyör, minden élvezet!

Fretiére: Fogadja az én őszinte szerencse kívánatomat is! Most az egyszer a nagy vagygon legalább illetékes és méltó kezekbe jut.

Jalinard (elragtatással): Mentse ki elragad-

tatásomat! Hisz eddig úgy se örvendhettem háborítlanul az életemnek! Rab voltam és küllőnc! Nem maradt időm a szórakozásra, munkába öitem minden percemet. De most . . . Bőség mindenben . . . kényelmes, gondtalan nyugalom . . . jövő és . . . ah . . . (az orvos szánalmas tekintetét meglátva): Mi az? (Szinte megbénulva): Ah — úgy? . . . Szinte elfejejttem az egészségem . . . az életem . . . (Kétségbeesett elkeseredéssel): Olyasminek örvendek, ami már nem az enyém! . . .

Fretiére (aki a hirtelen meggazdagodott beteget nem engedi körmeiből kisiklani): Ugyanugyan, mit beszél? Most már megvan minden eszköz . . . ápolhatja magát . . . remélhet, mert még nem vesztett el minden.

Jalinard: Hisz ön mondta, hogy már egy évem sincs már!

Fretiére (némi zavarral): No igen . . . mondtam . . . de nem teljes bizonyossággal. Mi orvosok különleges helyzetben vagyunk . . . nem mindég miénk az utolsó szó. A természetnek néha még ott is csodálatos, ritkos gyógyhatása van, ahol a mi tudományunk tehetetlenül, kétségbeesetten, lemondani kénytelen. Jogom lett volna eddigi fáradságos

életét továbbra is munkában görnyedve folytatni . . .

Jalinard: De ön kijelentette, hogy minden körülmények között el vagyok veszve!

Fretiére: Oh dehogya! Pusztá feltevés. Bizonytalan tapogatózás! Ne tulajdonítson neki valami nagy fontosságot! Én kezeskedem az életéért!

Jalinard: Hisz azt mondta, hogy minden kísérlet hiába való.

Fretiére: Hát a véletlen öröm, semmi? Ez a leghatásosabb, legbiztosabb gyógyszer, mely a legtöbb esetben csodákat művel!

Jalinard (szívdán a szemébe néz, majd kétségbeesetten): Nálam már nem, mert az egyetlen csodát, mely rajtam segíthetett volna, ön kiméretlenül lerombolta!

Fretiére: Mit mond? Mit romboltam én le?

Jalinard (könyező szemekkel, maró gunygyal): Azt, amit most vissza akar adni, mert most még megfizethetem: felgyógyulásom reményét! . . .

Gyászkalapokat

a legegánsabb kivitelben kap-

hatók és legrövidebb idő alatt

modell szerint

készülnek

Berger Paula női kalap termében.

Nagyvárad, Bémer-tér.

Molnár cukrász mellett.

És a Beöthy által festett ősmagyar lovas képében fejtaláltam a magyar jellem ősvonásait. A folytonos harc kifejlesztette bátorságát és ügyességét. Személyes bátorsága, nyílt egyenessége kész szembeszállni a veszéllyel. Ezen tulajdonságait megőrizte a magyar fajlélek és eszményképe maradt nemcsak harci magatartásában, de erkölcsi fölfogásában is.

Szent István beoltotta a keresztényiség szemző galyát a magyar törzsbe, mely fölemelte, meg-nemesítette és megszentelte a zseniális Árpád-dinasztia uralma alatt, úgy hogy a magyar büszkén vallhatta magát Európa leglovagiasabb nemzetének. Az új renddel kibékülni nem tudó magyarság eltemetkezett Konosuba sírjába, de a magyar katona erejében nem lazult meg, sőt századokon át védőfala volt a török ellen Európának és megmentette a keresztény civilizációt.

Napoleon a lángelme ihletével mondá az egyiptomi piramisok előtt! »Katonák, e pyramisokról négy évezred tekint le rátok.« Büszke önérettel mondhatom a több százados hadi létet — Erdély kulcsa vértől ázott színhelyén ez emlékekben és reménységben gazdag pillanatban: Egy ezredéves nemzet hadi dicsősége tekint le rátok ifju leventék! Az esti szellő, »suttogó zephyr, mely szögfürtetekkel játszik, multról, hadi dicsőségről: a hazáért elsirt könnyecsek milliárd briliántjáról és az elhullajtott vércseppek rubintjairól regél...

»Kard szerzette a hazát, kard tartja fenn. Ezer esztendő s itt létünk nyolc viharos százada alig más mint hadtörténelem. És a magyar haza annyi évszázad zivatarai között a miénk maradt fenn rendetlenül, midőn előzőleg a négy folyam árja közt hatalmasabb nemzetek tütek el nyomtalanul a népek ocajában? A zseniális történetíró szerint: Nyílt eszű, katonás nemzet voltunk. Ez tartotta fenn a nemzetet és fön fogja tartani, míg a magyarok Istenének tetszeni fog. Halhatatlan repkénykoszorút font Magyarország homlokára, hogy vérünk hullásából raktunk védőfalat Európának a török ellen. Megmentette kétízben is a Habsburgok trónját. Magyar kardok szikrázásából, magyar puskacsövek villanásából szövődik az asperni dicsőség csillogása. Az asperni temetőt Splinyi gyalogosai foglalták el véglegesen. A wagrami síkon a magyar huszárok veszett rohamai rendítették meg többször a francia hadállást. Az 1693-iki haditanács írja: Bédeni Lajos őrgórnak és valamennyi generálisnak véleménye szerint a magyar katonaság a háború essenciáját képezi. Tehát mindenáron szaporítani kell. Törökverő Hunyadyak, Sz. László, Zrínyiek, Szondy, Rákóczi, Petneházy, Kis Balázs, s a névtelen hősök ezrei tanuskodjatok mellettem.

»Bizalmam az ősi erényben! Felséges királyunk jelszava. És én bizom ifju lelkek romlatlanságában, a faji erényekben és a lelkesedés könnyeitől csillámio szeméitk ifju tűzében... Ben Hur sohasem felejtette el a fiatal názareti arcot még a gályarabságban sem az evezősök mellett. A Jézus kedves alakjának a ti sziveitekbe is be kell vésődnie, hogy az élet nehéz napjaiban, esetleg a gonosz lélek gályarabságában vigasztaló, erősítő s nemesítő eszméivel megjelenjék lelki szeméitk előtt! Szent László, Nagy Lajos, Hunyady, Mátyás király, a Zrínyiek, a Rákóczi vallásos lelke, a hatalmas és hadvezérképző szelleme éljen a sziveitekben.

Éljen s lángoljon benne a honszeretet! Gondolat, mely milliók lelkében él, érzés, amely ugyanannyi szívet hevit. E vértől és könnytől ázott föld, melyen emberöltőket irtottak ki; az egykor vértől ázott, most kenyértermőföld: a

kárpátok vadregényes tájai, Erdély sziklás bércei, az Alföld zöld kalászt hullámzó térei: a hármashalom s a négy folyó, ezek közül: a Buda-, Nánási, Mohácsnál a guti — tán honunk könnye: e nagy folyó; a templom, mely szüleid frigykötését látta; édes anyád térde, melyen először tanultad meg imádni Istent és kimondani a feledhetetlen, édes, varázslatos magyar nyelven e szót: édes anyám!; a sirhalom, mely alatt elődeid nyugovó csontjai porlanak. Ez a te hazád! Ezer éves valóság: Árpád és a Hadurra esküvő vezérek. István király. Kenyérmező, Mohács, a háromszínű trikolor s az apostoli király. Történelmünk a jobbágyi hűség és hódolat: a vitam et sanguinem! A szent korona az erő és a hűség koronája: A nemzetek összetartó, a kárpátok gránitfalánál keményebb közjogi párt. A magyar néplélek mélyéből fakadó szív-ének, mely a nemzeti föllendülés praeludiumát éneklő költő király zengett: »Legelső magyar ember a király! Érte minden honfi karja készen áll.«

És ha igaz, mit a nagy idők másik lantosa énekel: A férfinak a hon védésénél nagyobb kegyet már nem adhat az ég! ti a Gondviselés kiválasztottjai vagytok. Fenséges hivatás fenkölt sziveket, fenkölt lelkeket kíván. Nem lehet a szent örökséget cédakezü utódokra bízni. Legyetek méltók apátokhoz! A zúgó Don törzsében egy hős nép lakott. Itt is! Közös unokái vagytok! Mutassátok meg, hogy nem lépett más faj a régi helyébe romlott szívvél, hűtellel! De az ember gyarló. Vihar s lörgeteg letöri a virágot kirázza s összezuzza a magvakat. Esküdjétek! És az eskü szent; Isten, a király és haza zászlajára esküszünk.

Gyáva pultura, nem lérfi az, ki meghátrál. Nem magyar, sem ember, ki elhagyja a zászlót, melyre esküszik. A föld kiveti s tán még az ég sem fogadja be, ki szívet s vele hazát cserél s nem küzd mint Jakics Áron, ki egyik lábán megsebesülvén, fegyverére támaszkodva féllábon is a szakaszához ugrott s e szavakkal vezette legényeit a támadásra: »Éljen a király! Rajta előre! Mutassátok meg, hogy székelyek és vitézek vagytok! Áldjon meg benneteket az ég, a magyarok Istene, az Ur Jézus Krisztus. Ugy legyea!

Éljen a király.

Kozári beszéde után Vermes főhadnagy segédtsit felolvasta a honvéd eskü mintát, melyet az ujonnan kinevezett zászlósok fenhangon, ismételtek. Az eskütétel után Ránffy Zsigmond iskola parancsnok intézett még néhány bucsu szót a volt növendékekhez, vagy mint mondta, most már ifju bajtársaihoz. Figyelmeztette őket, amit a hadapród iskolában tanultak, csak utmutatás volt, ez életben kell megérniök! Élvezzék az ifjukornak megengedett örömét de a mellett tanuljanak és képezzék magukat továbbra is, mert a munka ad erőt, hogy a kísértetésnek az ifju bátran ellen állhasson. Tartsák szem előtt felséges urunk példáját, ki mindenkor egy lovagias és munkaszertő katona mintaképe. A beszéd végeztével a parancsnok felszólítására ősi szokáshoz híven kardot rántottak az ifju katonák, a zászló körül sorakoztak és harsány hangon éitették a királyt. Ezután Grünzweig Artur altábornagy elővezettette az iskola legjelesebben végzett 6 növendékét névszerint Orosz, Bakos, Hetrich, Virág, Szalay és Reszegi Zászlósokat s azok

mindegyikével melegen kezet fogott. Ezzel az ünnepey véget ért s egy óra mulva a korzó boldogan csörgető fiatal zászlósokkal volt tele. Délben diszebed volt, a melyen az új zászlósok volt tanáraikkal együtt vettek részt.

A Ludovika Akadémiában.

A budapesti magyar királyi honvéd Ludovika Akadémián tegnap délelőtt a szokásos ünnepi keretben folyt le az intézet harmadik évfolyamát végzett hallgatóinak hadnaggyá avatása. A Vérmezőn lefolyt katonai diszszemlérlől hazatérő akadémikusok előtt Bolgár Géza segédtsit felolvasta a hadnaggyi kinevezéseket, mire az új hadnaggyok, immár hadnaggyi egyenruhában, az intézet kertjében állottak fel, ahol az Akadémia ifjabb növendékei is teljes díszben sorakoztak. Az eskü letétele után az Akadémia parancsnoka, Braun József vezérkari testületi ezredes, az új hadnaggyokhoz beszédet, amire Páncs Aurél, a hadnaggyá avatott akadémikusok egyike válaszolt.

A svédországi általános strájk.

Göteborg, augusztus 18. Délelőtt dolgozni akaró takácsok érkezésénél Krokstadtnban a sztrájkoló lármas tüntetéseket rendeztek. Husz letartóztatás történt. A sztrájkoló továbbgyülekezéseit a rendőrség megakadályozta.

Stokholm, aug. 18. Az ország különböző részeiből a munka újból való megkezdését jelentik. Göteborg környékén ezer sztrájkoló hét gyárban munkába állott.

Lund, aug. 18. Wirkseil, a lund egyetem professzora következőképpen nyilatkozott a svédországi sztrájk okairól:

— Szociális harcok, amilyen a mostani, elkerülhetetlenek, a míg Svédországban a gazdasági helyzet meg nem javul. Ez azonban az utóbbi időben mind komolyabbá lett és most tényleg olyan, hogy Svédország is a túlnépes országok közé tartozik. — A faiparral és fakivitellel Svédország mindig nagy jövedelmeket szerzett. Az utolsó években azonban a fairtás oly nagy arányokat öltött, hogy ez a jövedelem is megcsappant. Az indirekt adók Svédországban aránytalanul magasok. A konjunkturák a legtöbb iparágban mindig rosszabbodnak. A folyton emelkedő gabonavámok még túrhetelebbekké válnak. Mindez egy a munkaadók, mint a munkások körében oly feszültséget okozott, hogy a gazdasági harc elkerülhetetlenné vált.

— A jelenlegi helyzetben — folytatja a tudós — általában az: a kérdést lehetne fölvetni, hogy tulajdonképpen kinek van igaza? Mindkét fél a legégetőbb érdekeiért küzd. Nem lehet azt állítani, hogy az óriási sztrájkot hosszú ideig készítették elő, sőt ellenkezőleg, inkább improvizált sztrájk ez. A jelenlegi harc külső, tulajdonképpen oka a villamosáramfejlesztő munkásainak bérharca volt. Miután ott a felek nem tudtak megegyezni, a munkások sztrájkba léptek, mire a rokonfoglalkozású munkásokat kizárták. Minthogy a rákövetkező időben, tavasszal és nyár elején más üzemekben is sztrájkokra és kizárásokra került sor, a munkaadók, hogy kieroszakolják a békét, az óriási kizárás kétségbeesett eszközehez nyúltak. Tudvalevő, hogy ezen nagyarányú kizárás

Fürdői közönség figyelmébe!

Utazókosarak, bőrdöök, kalapkeferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és satabotok, harisnyák, övek, női kizitáskák, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szereshetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

tolytán 90.000 munkás vesztette a kenyereit. A felelet erre a mostani általános sztrájk, mint jogos önvédelem. Ez a nagy terjedésű sztrájk elkerülhetetlen volt.

— A svéd munkások jelleménél fogva ki van zárva, hogy a sztrájk lassanként letöredezzék. A munkának újra való felvétele csak akkor képzelhető el, ha a sztrájkvezetőség a bércot lefújja. Nincs kizárva, hogy az ilyen »lefújás« meg fog történni, ha a munkások az ő szes eszközeikből kifognak és az éhség általános lesz. De az még sokáig fog tartani. Akkor azonban ez a sztrájk »főpróbája« a jövő nagy erőmérkőzésnek, amely éppen olyan maradhatatlan, mint amilyen ez volt. A munkások a mostani bérek mellett megélni nem tudnak. A bérek ugyan más országok munkásainak béréhez képest nem nagyon alacsonyak; ellenben nagyon is alacsonyak, ha figyelembe vesszük, hogy milyen nagyok az indirekt adók.

— Az orvoslás — így végi a tudós — a kormánytól és a parlamenttől függ. A kormánynak és a parlamentnek kötelessége a munkásokat terhelő indirekt adók leszállítása; mindenekelőtt pedig le kell szállítani a gabonavámokat, amelyek a svéd népet nyomják. A kormány megérdemli azt az éles szemrehányást, hogy nem volt tudatában kötelességének és nem foglalkozott kellőképpen a svédországi gazdasági mizériákkal. A kormány proklamációja, amely a rendezavarások esetére szól, a rendet helyreállítani nem tudja.

Ami a vasutasok sztrájkját illeti, a professzornak az a nézete, hogy erre nem fog sor kerülni. De a vasutak közlekedésének fokozatos beszüntetése a sztrájkolóknak még előnyösebb, mint egy vasutasztrájk. Kollektív megegyezéseket ilyen esetekben nem vesznek figyelembe. Ebben a professzor Jaurésszal egy véleményen van. Ilyen kollektív megegyezések, amelyek a sztrájk törésre buzdítanak »paktum turpéknak« tekinthetők. Ilyen megegyezést nem kell betartani. Egyebekben a tudós azt hiszi, hogy a svéd munkások tömeges kirándulásának terve komoly dolog.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

Ő Felsége születésnapja.

A szokásos ünnepek keretében ülte meg tegnap Nagyvárad város közönsége király Ő Felsége 79-ik születése napját.

A középületeket, iskolákat fellebogózták. Már korán reggel zeneszó mellett kivonultak az összes csapatok a bóné-kuti nagy gyakorlótérre, ahol a már felállított sátorban volt elhelyezve az oltár. A tisztikar élén megjelent Grünzweig Artur altábornagy. Hét órakor vette kezdetét a táborigény, amelyhez az egyházi zenét a József-ezred zenekara szolgáltatta. A szent misét Trebitsky Ferenc táborigény lelkész végezte. A szent mise alatt a tüzérség ágyúkkal, a gyalog csapatok pedig tegyverekkel disztüzeket adtak. A táborigény végeztével a csapatok elléptettek az altábornagy előtt s bevonultak a laktanyákba. A székesegyházban reggel 9 órakor volt a Te Deum és az ünnepélyes szent mise, amelyen a város, megye, állami hivatalok vezetői, részben diszmagyarban, továbbá a katonatisztek teljes diszben voltak jelen. Az ünnepélyes szent misét Fetser Antal felsz. püspök végezte, nagy se-

gédlettel. Délben a tisztikar étkezőkben diszlakomák voltak.

*

A fővárosban az ünnepély hajnalán, pontban öt órakor 24 ágyulövés ébresztette föl a főváros lakosságát, majd katonazenekarok járták be az utcákat és ébresztő zenéjükre csakhamar meg is mozdult a város és a szokatlannul korai időben már élénk élelenség uralkodott mindenfelé. Akik csak tehettek, siettek ki Vérmezőre, a diszszemlélet megnézni, mások pedig a budavári koronázó templomba igyekeztek, hogy jelen lehessenek az ünnepi istentiszteleten. Az ország kormányzói és hivatalos világának vezetői ugyanis ebben a templomban gyülekeztek a hálaadó istentiszteletre.

A templom tíz órára szorongásig megtelt igen előkelő közönséggel. Az ország vezető férfiai és előkelőségei ott voltak.

Pontban tíz órakor érkezett meg Vaszary Kolos bibornok hercegprímás képviselőtében dr Kohl Medárd püspök, akit a papság élén dr Nemes Antal pápai praelátus, a templom apátplébánosa fogadott. A templomnak a király által adományozott új orgonáján ekkor felhangzott az »Ecce sacerdos magnus« és ennek hangjainál megkezdődött az ünnepi nagymise, a mit ugyancsak dr Kohl Medárd püspök pontifikált fényes segédlettel.

A királyi vár Szent István templomában délelőtt 11 órakor tartották meg a hálaadó ünnepi istentiszteletet. Megjelent azon az udvar egész személyzete, a testőrség, a koronőrőség és sokan mások is. Az ünnepi misét Kanter Károly pápai praelátus, udvari apátplébános celebrálta fényes segédlettel. Délután 5 órakor litánia és áldás fejezte be a templomi ünnepeket.

Wekerle Sándor miniszterelnök a király születésnapja alkalmából délután 3 órakor diszcsébedett adott.

* **Személyi hírek.** Wegh Ödön pénzügyminiszteri osztálytanácsos szabadságát Nagyváradon tölti. — Kovács Dénes m. kir. adóhivatali főpénztárnok 4 hétre terjedő szabadságát Nagy-Borosnyóra (Háromszék megye) f. hó 16-án megkezdte. Ez idő alatt Padala Pál m. kir. adóhivatali első osztályú ellenőr helyettesíti. — Szokolay Tamás országgyűlési képviselő, Marienbadból, hol üdülés végett pár hetet töltött, hazaérkezett Nagyváradra.

* **Köszönet a városnak.** Nagyvárad városa az aradi 13 vértanu kivégzési helyének megváltására 400 koronát szavazott meg. Arad város polgármestere Nagyvárad város ezen hazafias áldozatkészségeért, most érkezett átiratában köszönetét fejezi ki.

* **A munkaszünet Szent István napján.** A kereskedők tájékoztatása végett közli a rendőrség a következőket: Szt. István király napján, a rendes vasárnapi szünettől eltérően csak az alább megnevezett ipari és kereskedelmi üzletekben van megengedve a kiszolgálás és elárúsítás: déli 12 óráig: borbély és fodrász üzletekben; kisiparnál sürgősen rendelt javítási munkálatok; magánosok által a sütőkhöz sütés céljából vitt tésztaemlék és húsfélék kísütése. *Délelőtt 10 óráig:* minden, de csakis a napi élelmezés körébe tartozó cikkek elárúsítása és házhoz szállítása, nem különben a szatócás üzletekben az elárúsítás és házhoz szállítás; a pék ipari munkálatok, ideértve a pékműhelyből történő elárúsítást és házhoz szállítást is. Minden más itt fel nem sorolt üzlet (vas, divat, festék, ékszeráru üzletek stb.) egész napon át zárva tartandók.

* **Kápolna felavatás Dobresten.** Emlettük, hogy Dobresten a Bihari erdőipari részvénytársaság, Schmidt igazgató buzgólkodására, a régi imaházat csinos kápolnává alakította át, diszes toronyot építtetett fölé s izlésesen berendeztette. Az új kápolna ünnepélyes felavatása vasárnap ment végbe. Spett Gyula kanonok áldotta meg a kápolnát s ünnepélyes szent misét mondott az új kápolnában. Az ünnepélyes istentiszteleten Dobrest közönség lakossága s az egész járás intelligenciája jelen volt.

* **Az utolsó disztü.** Tegnap, a király 79-ik születésnapja alkalmából sokan gyönyörködtek a katonaság precíz, pompás diszlövésében az ország valamennyi helyőrségében. Kevesen gondoltak arra, hogy talán tegnap dördült el Magyarországon és Ausztriában az utolsó disztü. Híre jár, hogy a hadügyi és a honvédelmi minisztériumok új gyakorlati szabályzatot dolgoznak ki, amelyben törölve lesz mindenféle paradé, közte a disztü is. Szó a mi szó, szép dolog az a disztü, de az is bizonyos, hogy az ellenséget disztüvel megverni nem lehet. Hiszen ha disztüvel győzni lehetne, akkor az osztrákot sohasem porolták volna ki. Mert sehol a világon nem lőnek szebben, mint az osztrák ármádiában, a disztü, diszmenet, diszkivonulás volt az osztrák katonai szellem netovábbja. Ezek kiirtásával az osztrák hagyományoktól a modern követelmények felé fordul a hadsereg. A paradék helyett harcra képezik ki a katonaságot; disztü helyett céllovésre, diszmenet helyett harcckészségre. Szóval átveszik a közös hadseregbe azt, a mit a magyar honvédség gyakorlatban régen megvalósított s a mit a nagy gyakorlatokon, mikor gyakorta kerültek szembe közös és honvédsapatok, maguk a közös hadsereg vezetői is mint igazi katonas kiképzést tanulhattak megismerni. A disztü osztrák copf volt; szép volt, de csak copf volt. Bár némely makacs kételkedők ma sem hiszik, hogy vége lehessen valaha az osztrák copfnak, taposott lépésnek, disztünek diszmenetnek és disz-Königgrätzeknek.

* **Halálozás** Részvétellel értesülünk a mély gyászról, mely Lőrinczy Gyula tb. rendőrcapitányt és családját sujtotta, édes atyjának, Lőrinczy Imre berettyó ujfalu ügyvédnek halálával. Az egész környéken köztiszteletben állott öreg ur 83 évet élt. Temetése tegnap, szerdán délután ment végbe Berettyó-Ujfaluban, nagy részvét mellett.

* **Elmennek a Vilmos huszárok.** Egyik debreceni újság h iradata szerint a hadseregnél a jövő tavasszal nagy áthelyezések lesznek. A többek között a Vilmos huszárezredet is elhelyezik Debrecenből és Nagyváradról, még pedig Galiciába, Przemyslbe s helyükbe Nagyváradra és Debrecenbe más huszárezred jön.

* **Még egy levél.** A fumei bankrablók annyit leveleztek a rendőrség részére, hogy most már a közönség folytatja a levelezést. Tegnap Kriviczky lakására »Herrn Griviczky« címmel egy levél érkezett, amelyen mohón kapott a rendőrség abban a hiszemben, hogy most már Spektor veszi át a levelezői szerepet és Orloff mintájára ő adja magát rendőrkézre. Azonban az örömet lehűtötte a postabélyeg. A levél Budapesten lett feladva augusztus 7-én. Érthetetlen írást tartalmazott, Kriviczki sem értett hozzá sokáig, egyszerre azonban, amikor hosszasan vizsgálta az a írást, elkiáltotta:

— Megvan! visszafelé kell olvasni.

Az aláírás ugyanis ez volt: Folro. Vissza-felé olvasva, rossz németiséggel, az állítólagos Orloff arra kéri Kriviczkyt, hogy sűrűsösen jöjjön Antwerpenbe, ott lesz pénze. Minden sikerült. De hozzá magával a fekete fátyolos hölgyet, anélkül ne jöjjön. Bizonyos, hogy a levelet egy humorista fogalmazta és adta fel, nem egyéb ostoba tréfánál.

A főkapitányságnak ma Farkas Mihály brassói főkapitány azt sürgönyözte, hogy egy Müller József nevű festőt, Ó-áncon (Brassó mellett) ugyanis megszólított egy ember, akire Spektor személyleírása teljesen ráillett, csak a haja volt rövidre levágva. Ez az ember 20 koronát ígért neki, ha átvezeti a határon. A főkapitányság, bár valószínűtlennek tartja, hogy Spektor Brassóba ment, intézkedett, hogy a gyanús embert elfogják.

* **Feljelentett házasság szédelgő** A szerelem sötét verem mondta egyszer a költő. Sötét verem, még olyan sötét, hogy aki belé- esik nem igen tud többé kitalálni. Van még egy másik tulajdonsága is t. i., hogy vakon hisz. Ebbe a hiszékenységre jutott *Mólnár* Erzsébet szakácsnő is. *Gaál* Palkovics József bádós segéd addig-addig udvarolgatott a szakácsnénak, míg végre annak is tüzet fogott a szíve a nagy kánikulában, a bádós segéd, mikor látta, hogy teljesen meghódította a szakácsnét, azon furfanggal, hogy házasságot ígér, 80 koronát kicsalt tőle. A hiszékeny szakácsné örömmel adta neki, gondolván úgy is nem-sokára feleségül veszi őt *Palkovics*. Akkor kezdett csak gyanakodni, mikor látta, hogy többet feléje sem néz és mikor észrevette, hogy szerelemese elzsebelte 2 drb. arany gyűrűről szóló 20 kor. értékű zálogcéduláját. Azonnal felje- lentette a hűden és egyeskezű Don Juant. Feljelentésére a rendőrség a jelenleg ismeret- len helyen tartózkodó gyanúsított ellen a bűn- vádi eljárást folyamatba tette.

* **Összeszürkálták a társai.** Nagyléta községben vasárnap délután a falu legényei összegyűltek a kocsmában és italozás közben kitért belőlük a virtus és olyan takaros vere- kedést rögtönöztek, hogy egyikük csaknem holtan maradt a kocsmá földjén. A véres verekedés Nagyléta legnagyobb kocsmájába, a *OZöldfá-*ban történt. Vasárnap délután három óra tájban körülbelül tíz legény tért be a kocsmába, ahol italozni kezdtek. Közük volt *Altódi János* és testvére valamint *Cziffra Gyula* tizennyolc éves suhanc. Jödeig vígan folyt a mulatozás, de amidőn már mindannyian jócs- kán felöntöttek a garadra, ellentétek merültek fel közöttük. Külsősen a két testvér és *Cziffra Gyula* között történtek heves szóváltá- sok, amelyek rövid idő alatt verekedéssé faj- lultak. A két testvér bottal és zsebkéssel rá- madt a suhancra és mielőtt megakadályozhatták volna őket agyba löbe verték és három ha- talmas késszurást ejtettek rajta. Az egyik szurás oly veszedelmes, hogy a suhanc alighan- m egy-két nap alatt belehal. *Cziffra Gyulát*, aki több sebből verett, eszméletlen állapotban szállították lakására, ahol azonnal orvosi gyógy- kezelés alá vették. Mindannak dacára aligha lehet életét megmenteni. A véres verekedés hősei ellen a vizsgálat folyik.

* **Elszökött hazulról.** *Reizner* Arminné henkeresi lakos 13 éves fiát *Reizner* Márton, *Kaufmann* Sámuel helybeli lakatoshoz inasnak adta. Ugy látszik, hogy a fiu nem nagy hajlan- dóságot érzett a lakatos pályához, mert onnan mikor csak tehetett, mindig elszökött. Tegnap azután úgy elment, hogy szüleihez sem ment haza. A rendőrség nyomoz a fiatal szöke- vény után.

* **Véresre vert katona.** *Argyelán* Já- nos már régóta hadi lábon állt *Stribe* János 37. gy. ezredbeli lözkatónával. Csak alkalomra várt, hogy bosszuját kitölthesse ellenfelén. Egyedül mégsem merete megverni a katonát, mert félt hogy esetleg a fortuna *Stribe*nek tog-

kedvezni és akkor megint ő huzza a rövideb- bet. Hogy ez véletlenül be ne következze, szövetkezett 4 társával s így együttesen lesték a katonát, Kedd este a Malom- és Veresbaláz- utca sarkán várakoztak. Várakozisukat végre siker koronázta, mert a várva-várt alak feltűnt az esteli láthatáron. Sok lud disznót győz, mondja a közmondás. Ennélfogva *Argyelán* János és 4 társa *Stribe*t úgy megrakták, hogy súlyos sérüléseivel a csapat-kórházba száll- litották.

x **Az Európa-szállodában** minden dél- után 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szóli-ta kiténő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgófénykép előadás van minden este, belépődj nélkül. A mai műsor a követ- kező: *Költőn fel* 7 órakor (bohózat). A ka- landornő (mágható). *Hackenshmiedt* birkózása (sport). A herceg mint udvari bolond (ko- mikus). *Romeo és Julia* (500 mtr. dráma). Az anyós képe (komikus).

x **Telefon 897.** Az őszi idény közele- tével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni ujjonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berüni és párisi divat tudósítások alapján úgy a női felöltőknél, mint a szövet és fehérmű osz- tállynál a legjobb és legfinomabb áruk vannak rakáróm. Mérték urán megrendeléseket jutá- nyosai eszközünk. Tisztelettel *Klein Géza* és *Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.*

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Milliárdos kisasszony. (Horti Sándor fellépte.)

Péntek: délután Szökött katona, este Ta- tárjárás. (Horti Sándor fellépte.)

Szombat: Kék egér. (Horti Sándor fel- lépte.)

Vasárnap: délután Erdészleány, este Fene- gyerekek.

Horti Sándor vendégjátékai. A ko- lozsvári nemzeti színház kiténő művésze, *Horti Sándor* ma este kezdi meg vendégjátékainak sorozatát az arénában. Ez alkalommal a Milli- árdos kisasszony, ez a pompás operett kerül színpadra, amelyben egyik legpompásabb szerepét játssza a vendégművész. Az egész operett gárda közreműködik a mai előadáson. *Diósi Nusi*, *T. Lányi Edith*, *Kassai Károly*, *Sik Rezső*, *Pápai Lajos*, *Dési Alfréd*, *T. Pogány Janka* és *Hajnal György* játsszák a főbb szerepeket. Pénteken a *Tatárjárásban* lép fel *Horti Sándor*, míg szombaton a *Kék egér* főszerepét játssza. A nagyváradi közönség nagy érdeklődéssel néz a vendégjátékokra, melyek előreláthatólag nagy sikerrel fognak járni a vendégművész számára.

Szökött katona. Holnap délután ün- nepi előadás lesz az arénában. Szigligeti Ede egy legpompásabb darabja a *Szökött katona* kerül színpadra, amely még mindig osztatlan nagy sikerre számíthat az aréna közönsége előtt. A legrégebb magyar népszínmű előadására biz- nyára zúfolásig megtelik az aréna.

Fenyegerekek. Vasárnap este premier számba menő repiz kerül színpadra az arénában. A *Fenyegerekek* című kacagtató, pompás éne- kes nyári bohózatot játsszák a nyári szinkör színpadán. Az előadás iránt már is néző érdeklődés mutatkozik a közönség körében. Ez természetesen is, mert a *Fenyegerekek*hez hasonló vídám bohózat már évek óta nem került színpadra a nagyváradi közönség előtt. A teljes operett anszamblián közreműködik a *Fenyegerekek* előadásán, a mely talán a leg- fényesebb, legnagyobb sikerű estélye lesz ebben a szezonban a nyári szinkörnek.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

VIII.

A nagyváradi kir. róm. kath. tanítóképezde.

Két nekrológgal kezdődik az értesítő: az egyik *Semrecsányi* Pál püspökről emlékezik meg, megemlítve családjá eredetét s külön ki- emelve a megboldogultnak a magyar tanügy fejlesztése körül szerzett nagy érdemeit, ritka bőkezűségét. A következő lapok az elhunyt nagyprépos, *Palotay* László áldott emlékét örökítik meg.

Az elmúlt tanévben költözött bele a tani ó képezde új, modern épületébe, melyet b. e. *Semrecsányi* püspök emelt nagy áldozatkész- séggel. Ebből az alkalomból közli az értesítő az új épület sikerült fényképét s a képezde rövid történetét, behatóbban részletezve az újabb évek nagy átalakító munkáját. Az el- mult tanév már a teljesen modern képezde működését mutatja és pedig igen krmerítően. Az elméleti oktatást, ahol csak lehetett, pár- huzamosan kísérte mindenkor a gyakorlat. Ki- sebb tanulmányi kirándulások gyakran voltak. Az egész oktatás alapját a valláserkölcsi neve- lés képezte, a mi egy tanítóképezdénél tel- tlenül kívánatos és egészen természetes is.

A tanári kar igazán nagy munkáját lanka- datlan buzgalommal végezte. Hogy ennek da- cára az átlagos eredmény nem egészen ki- elégitő, annak oka a képezdekbe törekvő fiatalság hiányos előképzettségében rejlik. Ma már a tanítói pálya olyan biztos és tisztességes kenyeret ad, hogy óhajtható iránta minél na- gyobb érdeklődést fölkelteni a komolyabb tö- rekvésű és tehetségesebb ifjakban is.

A növendékek közt volt róm. kath. 60, görög kath. 1, gör. kel. 1, ref. 11, magyar 70, tót 2, oláh 1. Kiténő előmenetelt tanusított 3, (mind a négy évfolyamon), jeleset 12, jót 19, elégségest 11, elégtelent 15.

A képezdével mintaszerűen vezetett inter- nátus is van kapcsolatban.

TÁVIRATOK.

A török-görög konfliktus

— *A görög lobogót eltávolították* —

Kanea, augusztus 18. A hatalmak egyesült hajórajja, mely nyolc hajóból áll, tegnap este a Suda öbölből ideérkezett. A Suda-öbölben egy francia állomáshajó maradt, hogy a török lobogót megvédel- mezze. Azt hiszik, hogy az idegen hadi- hajókról ma legénységet fognak partra- szállítani annak a megakadályozása végett, hogy a görög lobogót a kikötő erődjén kitűzzék. A kormány az összes hatalmak támogatásával gondoskodik a rend fenntartásáról. A kamarát előre- láthatólag 2—3 nap múlva bezárják.

Kanea, augusztus 18. A védőhatal- mak hajóiról reggel öt órakor ötszáz tengerészkatonát szállítottak partra egy angol hadihajó kapitányának a parancs- noksága alatt. A tengerészkatónák el- távolították a zászlórudat, melyen eddig

az erdőben ötven főnyi őrséget hagytak hátra, két angol mitrailleurrel. A hadihajók egyelőre ittmaradnak. Kánaenyugodt.

A cári pár utazása.

Pétervár, aug. 18. A cári pár szeptember 8-án Livadiába utazik, hol szeptember közepén várják a szultán látogatását. Hire jár, hogy Mohamed Ali, az elűzött perzsa sah is Livadiában fog a cárnak bemutatkozni, hogy a neki nyújtott menedéért báláját kifejezze. A volt sah előreláthatólag augusztus 21-én fog volt szárnysegédének, Sapsalnak Teodosia közelében levő birtokára megérkezni.

Cáfolatok.

Róma, augusztus 18. Az Osszervatore Rommzno írja: Néhány nap óta több lap újból közli azt a hirt, amely szerint a szent atya ő felsége Ferencz József császár és királyhoz levelet intézett és kegyességét invokálta a zágrábi per vádlottjainak érdekében. Szintugy több lap tendenciózus hirt közöl a szent-szék és az orosz kormány között kitört konfliktusról az orosz katolikusoknak a szicíliai és kalábriai földrengés által sújtott lakosság javára tett adományai ügyében. Félhivatalosan kijelentik, hogy mindkét hir teljesen alaptalan.

A nyiregyházi hitves gyilkos.

Nyiregyháza, augusztus 18. Róth Albert nyiregyházi hitvesgyilkost aligha fogják megmenteni a bitófától. Az ügyész ugyanis most készítette el a vádiratot s ebben egy súlyos és bizonyított vádakkal terheli Róth Albertet, hogy a törvény azok miatt halált mond ki. A vádirat szerint Róth a feleségét Weisz Irmát előre megfontolt szándékkal, karbolsav oldattal ölte meg és pedig azért, hogy feleségétől vagyoni károsodás nélkül szabaduljon meg.

Egy munkanélküli község.

Hajduböszörmény, augusztus 18. Hajduböszörmény lakossága a rendkívüli rossz termés következtében teljesen kereset nélkül maradt. A megye törvényhatóságát most felírt a kereskedelmi miniszterhez, hogy kezdjék meg a debrecen—egri ut kiépítését. Az utépítés folytán a lakosság megfelelő keresethez jutna.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatózsde határidői.

Budapest, augusztus 18.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	—	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	736.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rimamurányi	—	572.—
Osztrák m. államvasuti részv.	—	697.50
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értékdözsde 1909. aug. 18.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

23

— Urak, kezdé lassan és méltósággal, az imént egy botrányt közöltek velem, mely városszerte méltó roszalást keltett. Egy tanulóban annyi arcátlanság volt, hogy levelet mert írni, illetlent és nevetségest, egy fiatal leánynak, ki Juvigny egyik legtszateletreméltóbb intézetében tanul, Nem átalított bérencet fogadni, aki becsempészte az impertines levelet a Pappilon kisasszonyok növeldéjébe, oly levelet, mely gonosz és korán romlott képzeletnek gyümölcse. A bűnösnek büsbödni kell; egy percig sem fogom megtérni a méltóság bárányt a gondjaimra bizott nyájban. Husson Lőrinc távozzék! Ön ezennel kizáratik a collegiumból. Majd családját is értesítjük.

Ezt mondva, az igazgató nyers kézmozdulattal a tárt ajtóra mutatott. Lőrinc szótlenül kiosont a folyosóra és eltűnt.

Még könyveit is az osztályban hagyta.

Negyed óra múlva, a nélkül, hogy tudná hogyan került oda, ott ült a régi vár magasra nyuló fokán. Ez volt tehát meggondolatlanlanságának eredménye; az álnok gyümölcs-árus asszony elárulta, Valentine nem kapta meg levelét, ő maga meg városszerte nevetség tárgya és ráadásul még a collegiumból is kicsapták. — Kicsapval — A reactio korszakában volt; és Lőrincz jól tudta, hogy nem számíthat irgalomra. Mit tegyen? most hogyan menjen haza a sütődébe? Minő képpel állhat eléje Constance k. a. átkainak, Sophie néni könyveinek és Husson apó irtózatos baragjának.

De ha már haza megy, csak Sophie k. a. megnyugtatóására teszi, a ki halálos íjdelmeket állana ki, ha őscse nem térne vissza. Ha ezt nem tekintené, rögtön elbagyná Juvignyt; inkább az erdőben hálta. Egy órai tépelődés után szilárd elhatározásra jutott; meggondolta, hogy jobb lesz sorsát rögtön megtudni, s azért felkelt és egyenest a sütődének tartott. Midőn a műhely küszöbét állépte, legelőször is a végzetes tengerzöld levél ötlött szemébe. Husson apó ujjai közt tartotta és fenhagon olvasta megbotránkozott nővéreinek.

— Nos hát hazajöttél? mondá a pék, abba-hagyva az olvasást. Nem szégyenled színünk elé jönni, azok után, miket elkövettél s miután kidobtak a collegium ajtaján, mint a rothadt gyümölcsöt?

Lőrincz kézüit ajkaiba harapott, kezeit kabátja zsebeibe mélyesztette, szeméit elfordította és hallgatott.

Igy fogadta az első rohamot.

Az ifju közömbös magaviselete feibőszíté Husson Memmiet, ki most a legkeményebb szavakra, a legkeserűbb gunyra fakadt. Szemére vetette a falat kenyeret és a pénzt, melyet érette költöttek, hogy a collegiumba járassák.

— No e költség ugyan szép gyümölcsöt termett!

A helyett, hogy az ablakon kidobták a sok jó pénzt, jobb lett volna az ő tanácsát megfogadni, és az akasztófa virágot inasnak adni egy takácshoz, vagy köteleshez. De nem, úrrá akarták nevelni és mindent elnéztek az istentelen fiúnak.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 48
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

NYILTTÉR.

A Nagyvárad Sörfőzde „Bihar” sörcsarnoka.

Kossuth-utca Füchsl-palota.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy külföldi példa szerint

à la couvert étkezést

rendezek be a mai naptól fogva.

1 ebéd 1 K. 10 f.

étlap szerint 3 tál ételből; leves, főzelék és sültből álló. Ugyszintén

1 vacsora 70 f.,

melyek jóságra és finomságra egyik leg hírnevesebb konyha által sem lesznek felülmulva.

Versenyek a leghírnevesebb és lefinomabb fővárosi konyhakkal.

Nagyvárad sör gyári kimérésben.

Legfinomabb nagyvárad és érmelléki borok.

Számos látogatást kér kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

üzletvezető.

A legmegbízhatóbb arcápolószer
a szeplő és májfolt ellenes

Liliom-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas” gyógyszertárban
Nagyváradon, Szent László-tér.

Biró István

cipész mester

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásukat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legjutányosabban. —

Olcsó árak! Pontos munka!

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butor raktáron van Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butor tisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdeklünkben ne mulasszuk el a fenti céget felkeresni.

ÚJ SZÜCS ÜZLET!

Szíves tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy Nagyváradon a Zöldfa passageban teljesen újonnan bereendezett modern

szücs üzletet

nyitottam, holis minden e szakmába vágó munkák saját felügyeletem alatt készülnek, u. m. gallérok, muffok, szőrme kabátok úgy újonnan, mint átalakítást és javítást olcsón és pontosan eszközölök.

Szíves megbízásokat tisztelettel kérem,

Dózsa János,
szücs mester.

Bebiztosított üzletemben szőrme teli ruhák szakszerűen kezeltetnek

EURÓPA

nagyszálló

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Kiszárolag saját szüretelésű borok* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar :: konyha. Polgári árak. ::

MEGLEPŐ SZÁRNYAS CSODÁLA
TISZT GYÓGYTEREMKÉREK

APYAMASI

ITT HÍVUNK GYÓGYÁRÁST

zel gyomor, vesese, hólyagos,
bélbántalmaknál oala-
miné asthma, bronchiale,
köszvényes és húgysavas
diathesis eseteiben.

Kapható **Wurst József** füszer-
csen ege- és ásványvíz kereskedő-
sétén N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

Gyászoló közönség figyelmébe!

Mindennemű bel- és külföldi **sirköveket**
márvány, granit és syenit
a legjutányosabban

Edelstein Sámuel

sirkőraktárában

Rákóczi-ut (Fő-utca) 11. szám.

Moskovits-palotában szerezhető be.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa *darabja 3.60 kor.*
100 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

S a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Ugyanemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **izzólámpák,** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.
A nagyváradi tisztviselő fogyasztási szövetkezet szabója.

Telefon 832.

Telefon 832.

Kecskeméthy István

tterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű tisztán kezelt hegyi borok

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat újonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisint a szállóhely olcsó ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténkint? csak is a **NEMZETI SZALLODA** hívös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel
KECSKEMÉTHY ISTVÁN
a Nemzeti Szálloda bérlője.

SZABÓ JÁNOS

úri divat szabó és egyenruha készítőnél a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak főlhalmozva.

Modern szabás. Izléses munka.

Fő-utca, (Gerliczy-palota)

Tanuló felvétetik.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvétetnek

Telefon 491. szám

Eredeti saját gyártmányu ESSLINGENI FAREDŐNYÖK

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tűzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál
Szent János-utca 25. szám Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuka helyi ipart

Tanulók felvétetnek.

Telefon 491. szám

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cim a kiadóban.

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

A *Nagyváradi Első Kölesönző és Takarékszövetkezet* 1. évi július hó 1-én, Nagyváradon *Bémer-téri Foyvár-ház első emeletén* megkezdte működését és megnyitotta az **első 3 és 6 éves évtársulatait**. Alulírott igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.

A Nagyváradi Első Kölesönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

Befizetések a szövetkezet helyiségében eszközleendő. Vidékiek a befizetésre postai csekklapot kapnak. A *Nagyváradi Első Kölesönző és T. szövetkezet* tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett. Ezen kölcsönök a heti befizetésekkal, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt. Minden tag a belépéskor annyi kölcsön felvételére van jogosítva a mely összeget törzsbetéteivel befizetni kötelezett. Egy törzsbetét 3 év alatt 150 kor, 6 év alatt 300 kor. hiteltre jogosít. Abefizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Beiratkozások a *Nagyváradi első Kölesönző és Takarékszövetkezet* Bémer téri helyiségében tejesithetők.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Lukács Ödön
Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Száhlender Károly
nagybirtokos, elnök.

Dr. Sarkadi Lajos
ker. és iparkamarai titkár, alelnök.

Aufricht Mór
termény kereskedő.

Dr. Grösz Menyhért
kir. törvényszéki orvos.

Dr. Rezső Mór
ügyvéd.

Blayer Lajos
földbirtokos, (P.-Pernyes.)

Lichtmann Menyhért
birtokos (Monos-Petri.)

Szmazsenka Ernő
vasuti igazgató.

Barta Béla

a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Mártonffy Marczel
kir. jogakadémiai tanár.

Dr. Thury László
Nagyv. városi tiszti főügyésze.

Dr. Fássy Lajos

Biharvármegyei tiszti ügyésze.

Dr. Pácz Sándor
prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Várnai Ferenc
ügyvéd.

Dr. Popper Akos

a Központi Takarékp. igazgatója.

Dr. Halász Márton
ügyvéd, jogtanácsos.

Bátorkodom a gyászoló közönség b. figyelmet felhívni
NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA 20. sz. házban

Lévai Márton ur vezetése alatt álló törvényszékileg bejegyzett

S I R K Ö

RAKTÁRAMRA

ahol dus választékban található carrarai márvány, gránit, syenit és vörös márvány

S I R K Ö V E K eredeti gyári árban :: árusítatnak. ::

Kiváló tisztelettel **Reinold Oszkár** :: sirkőgyáros :: Saubsdorf, Szilézia.